

GALLUP MARKEDSANALYSE A/S

GAMMEL VARTOV VEJ 6 - HELLERUP
TELEGRAM-ADRESSE: GALLUPOPINION
TELEFON 291800 - POSTGIRO 7812

UGENS GALLUP

Artikel nr. 34

Må tidligst offentliggøres lørdag den 14.
sept. og senest lørdag den 12. oktober 1963.

Bør Danmark være republik?

Hver femte mener ja, hver anden nej.

Spørgsmålet om statsformen, monarki kontra republik, hører ikke til de mest kontroversielle her i landet, omend det nok diskuteres nu og da mand og mand imellem.

En vis aktualitet fik spørgsmålet ved grundlovsændringen i 1953 i forbindelse med ændringen af tronfølge-loven til fordel for kvindelig arvefølge. Ganske vist blev diskussionen til en vis grad opfattet som et "kvindesagsspørgsmål" om "ligeret for kvinder og mænd", men diskussionen berørte væsentlige træk ved kongemagtens hele stilling i forhold til befolkningen, d.v.s. dens eksklusivitet og ophøjede karakter uafhængig af enhver borgerlig eller politisk særinteresse. I det konstitutionelle monarki er kongemagtens funktion jo netop at være samlingsmærke, og denne funktion tjenes antagelig bedst, såfremt kongemagten står som en helt uafhængig sluttet kreds, hvis kontinuitet netop afhænger af de regler, hvorefter kronen arves. Som kongemagtens funktion således er her i landet, kunne denne funktion vanskeligt tilgodeses på samme måde af en præsident, hvad man vel skulle have, såfremt Danmark skulle være republik, dels skal nemlig en præsident vælges med visse mellemrum, og dels ville en præsident næppe kunne opnå helt den samme borgerlige og politiske uafhængighed, som kongehuset har.

De politiske partiers stilling til monarkiet er den, at de socialistiske partier principielt er republikanere. Som udviklingen imidlertid er foregået her i landet med kongemagtens politiske afgrænsning, er spørgsmålet ikke længere et kardinalpunkt, og partiernes afstandtagen fra kongemagten ytrer sig nu kun på en mindre dramatisk vis, som f.eks. ved ikke at modtage ordner, omend republikanske følelser hændelsesvist stadig kommer til udtryk, især blandt partiernes yngre medlemmer.

En vis aktualitet kunne spørgsmålet måske tænkes at få i forbindelse med en nærmere tilknytning mellem det danske og græske kongehus, idet forholdene i Grækenland, hvor kongen udøver en faktisk politisk indflydelse, ikke opfattes som værende af samme demokratiske karakter som i Danmark.

Det kunne derfor opfattes som uønskeligt, at det danske kongehus' demokratiske prestige associeredes med forhold, der ikke kunne accepteres som demokratiske her i landet.

Imidlertid, selvom spørgsmålet alt i alt ikke kan siges at være politisk aktuelt, er det også anført, at skulle statsformen ændres i republikansk retning, ville dette måske bedst kunne ske i en situation, hvor spørgsmålet for så vidt ikke var politisk aktuelt og en ændring derfor kunne gennemføres i en forholdsvis rolig og li-denskabsløs atmosfære.

For at belyse hvorledes befolkningen vurderer "problemet", altså dens grad af republikansk-sindethed, har Gallup Instituttet stillet et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning spørgsmålet: "Hvis den danske trone af en eller anden grund skulle besættes med en konge udenfor den nuværende kongelige familie, ville De da i en sådan situation foretrække, at Danmark blev en republik?" I nedenstående oversigt ses svarene fordelt på forskellige befolkningsgrupper:

	Foretrækker		Foretrækker ved	
	republik	monarki	ikke	i alt
	%	%	%	%
Total	21	47	32	100
<u>Geografi:</u>				
hovedstad	23	51	26	100
provinsby	22	49	29	100
landdistrikt	19	41	40	100
<u>Køn:</u>				
mand	28	42	30	100
kvinde	15	51	34	100
<u>Alder:</u>				
15 - 17 år	12	29	59	100
18 - 24 år	17	43	40	100
25 - 30 år	24	41	35	100
31 - 40 år	22	46	32	100
41 - 50 år	24	50	26	100
51 - 60 år	24	49	27	100
61 år eller derover	20	52	28	100
<u>Socialgruppe:</u>				
lavere indtægter	24	40	36	100
middelstand	16	59	25	100
bedrestillede	10	72	18	100
<u>Politisk parti:</u>				
socialdemokratiet	30	43	27	100
radikale	23	53	24	100
konservative	17	70	13	100
venstre	13	65	22	100
socialistisk folkeparti	50	11	39	100

En tredjedel af befolkningen (32 %) kan således ikke afgøre, om de foretrækker det ene eller det andet, eller det interesserer dem ikke i øjeblikket. Blandt de øvrige foretrækker flertallet (47 %) monarki, hvilket dog svarer til et mindretal i hele befolkningen, og 21 % eller ca. hver femte foretrækker principielt republikken som statsform.

GALLUP TÆRKNEDSANALYSE A/S

Tilsyneladende er kvinder mere kongeligt sindede end mænd, idet der er omtrent dobbelt så mange republikanere blandt mændene. Der er ikke større forskel på de forskellige aldersgrupper, det ser dog ud, som om de unge og de gamle foretrækker kongedømmet i nogen højere grad end de mellemliggende aldersklasser. At kongedømmet ikke vurderes ens af høj og lav fremgår tydeligt af oversigten, idet den laveste sociale gruppe er endog betydeligt mere republikansk indstillet end den øverste sociale gruppe.

Blandt partierne er der kun republikansk flertal blandt folkesocialisterne, medens et relativt flertal blandt socialdemokrater foretrækker monarkiet. For så vidt ligger socialdemokratiet i dette spørgsmål nærmere de borgerlige partier end folkesocialisterne. Det skal dog siges, at tallene for de små partier er forholdsvis usikre. Mest "kongetro" er de to store borgerlige partier, venstre endda mest, når hensyn tages til den noget højere "ved ikke"-procent.

Som spørgsmålet var formuleret skulle svarene være uafhængige af eventuel sympati for det nuværende kongehus, idet et eventuelt "ja" til republik udtrykkeligt forudsattes ikke at berøre det nuværende kongehus. For imidlertid at belyse til en vis grad, hvor intenst "republikanerne" ønskede en republikansk statsform, stillede man yderligere republikanerne spørgsmålet: "Ville De også foretrække republik her i landet nu?"

Dette gav følgende resultat:

	<u>%</u>
ja	37
nej	56
ved ikke	7
i alt	100

Flertallet (56 %) af "republikanerne" falder således fra, hvis republikken bliver på bekostning af det nuværende kongehus, medens kun godt en tredjedel (37 %) holder fast ved deres engang indtagne standpunkt. Dette betyder, at kun ca. 8 % står fast på det synspunkt, at republikken burde indføres her i landet, og jo før jo bedre.

Copyright
og Gallup Instituttet A/S